

Szakozási kérdések

cimen új rovatot indítottunk a műszaki könyvtár-hálózat szakozási problémáinak gyakorlati segítésére. Ez a rovat - műszaki könyvtárosaink és szakozóink tevékeny közreműködésével - alkalmi továbbképzést nyújt, addig amíg a szakozók rendszeres és módszeres továbbképzése rendeződik. Közismert, hogy a szakozás általános kérdéseire vonatkozó szakirodalom bőséges. Azonban a szakozás gyakorlati, egyes részletkérdéseivel foglalkozó közlemények száma elég kevés, ennek következtében a kezdő szakozó napi problémáira nehezen talál megoldást. Természetesen e hiányok teljes pótlására ez a folyóirat-rovat sem vállalkozhat, de a felmerülő konkrét kérdésekre választ adhat. Ezért kérjük, hogy megoldásra váró szakozási problémákat, kérdéseiket juttassák el szerkesztőségünkhöz, hogy a megfelelő tájékoztatást megadhassuk.

- o - o -

Magyar hozzájárulás a tizedes osztályozás nemzetközi fejlesztéséhez

Az egyetemes tizedes osztályozás fejlesztésében és korszerűsítésében számos nemzet szakemberei működnek közre. Javaslatokat kiterjesztésre vagy módosításra az egyes országokban szervezett osztályozási bizottságok útján kell a Nemzetközi Dokumentációs Szövetséghez /FID/ juttatni. Ennek a kebelében működik a Központi Osztályozási Bizottság. Ez hivatott állást foglalni abban a kérdésben, vajon a beküldött változtatási előterjesztés megfelelően előkészített-e, bevezetése kívánatos-e minden tekintetben: a rendszer viszonylagos állandósága, a tudományos fejlődés, új ismeretek és megismerések folytán szükségszerűen bekövetkező rendszertani átállítások szempontjából. Nemleges esetben az előterjesztést visszautasítja, vagy bizonyos vonatkozásban további megfontolásra a beküldő ország osztályozó bizottságának visszaküldi. Ha igenlő a határozat, felvéteti az időnként kibocsátott, folyó sorszámmal ellátott fejlesztési tervezetek

jegyzékébe /projets d'extensions note/. A közzétételtől számított négy hónap alatt bárkinek joga van felszólalni a tervezett módosítás ellen, amikor is a kérdést újólág meg kell vizsgálni. Az új felosztás akkor válik hatályossá, ha a mondott négy hónap alatt nem érkezik felszólalás, illetőleg a beérkezett észrevételekről bebizonyosodik, hogy nem helytállóak.

Ezen az általánosnak tekinthető eljárásmódon kívül nagyobb táblázati részeket felölelő átrendezésre megbízást kap a FID-nek az illető ismeretágbán a különböző nemzetek szakértőiből szervezett osztályozási szakbizottsága, ill. esetenként a kérdéses szakban tevékeny nem osztályozó, de világviszonylatban legfelsőbb fórumok, a szakág nemzetközi szövetségei, továbbá egyes nemzetek. Olykor a jó megoldás érdekében egyesítik a különböző tényezők erőfeszítéseit. Nagyon fogas, sokirányú figyelmet igénylő reformok esetében a megbízást kapott nemzet más országok szakértőit, osztályozási bizottságait közreműködésre kéri fel, akik ily módon közvetve folynak be a tizedes osztályozás reformjába.

A FID-hez közvetlenül a mi Országos Osztályozási Bizottságunk már több ízben fordult kiegészítő és módosító javaslatokkal. Az első ilyen felterjesztés Magyarország jelentősebb hegyei és folyói közül a földrajzi közös alosztások táblázatában addig nem szerepeltek számára állapított meg, és javasolt rendre tizedes szakszámot. Javaslatunkat a Központi Osztályozási Bizottság teljes egészében és változtatás nélkül elfogadta. Fő táblázati módosító javasolataink is egy kivételével / amelyet lejjebb ismertetünk /, megértésre találtak a nemzetközi szakértőknél. Sőt egy esetben, amikor a belső molekuláris erők szakszámánál az 539.61 Adhézió jelzet megváltoztatását és ennek a táblázati résznek a kohézió itteni fontosabb szerepének figyelembe vevő bővítését javasoltuk, nemcsak felvették a fejlesztési tervezetek jegyzékébe, hanem abban - a szokástól eltérően - beküldött indoklásunkat is szösz szerint leközölték.

Változtatás nélkül fogadták el, és a nemzetközi táblázatok részeivé váltak a mezőgazdaság terén egyes esetekben előterjesztett javasolataink: így a mezőgazdasági üzemtanban, ahol a mezőgazdasági munkálatok című táblázati részben "az üzemek fajtái tekintet nélkül a termelvényekre" szakosítottban kívántunk bővítést, és több helyen igényeltük az eddigi hivatalos szöveg kiegészítését és módosítását. A szőlőfajtáknak a használat szerinti tagolására adtunk a továbbiakban új felosztásunkkal nemzetközi osztályozási lehetőséget. A mezőgazdasági osztályozás reformja terén a kivétel nélkül elfogadott javasolataink arra mutatnak, hogy itt nemzetközi élvonalba kerülhetünk, ha ennek jelentőségét felismerve a szakágban illetékes felettesek támogatják az ügybuzgalmat.

Amint előbb mondtuk, egy esetben volt eltérés a központi és a mi felfogásunk között. A zoológia általános részében, az élelem és a táplálkozás fiziológiai kémiájánál

azt javasoltuk, hogy a fehérje, zsír, szénhidrátok, víz, ásványi anyagok, vitaminok ne a közös 591.133.1 jelzet alatt, hanem rendre külön-külön alosztással szerepeljenek, és a táplálékok asszimilációja 591.133.2 jelzetének további alosztásával fejeztessenek ki az enzimek és fermentumok. A Központi Osztályozási Bizottság egyik tagjának véleménye szerint, mint-hogy az egyes élelmiszerek a felsoroltakból többfélélt tartalmaznak, a helyes osztályozást a tagolással megnehezítjük; főképpen nem kimerítő felsorolásunkat kifogásolta. Viszontválaszunkban a viszonylati alosztás itteni használatát a jövőben is elfogadtuk, de a kimerítő felsorolás szükségességének cáfolatára a táblázat közeli 591.133.3 jelzetének felosztását hoztuk fel, ahol a hivatalos tagolás az élelemtartalékoknak csak legfontosabbjait alosztályozza. Ujabb érvelésünk a nemzetközi forumnál megértésre talált, amint ez a minap érkezett FID átiratból kiderül: álláspontunkat lényeges részében elfogadták.

Magyar közreműködéssel készültek, ill. készülnek módosítások a vas- és fémipar, a textilnemesítés és a textilipar táblázati elrendezésében. Angol-német-svájci átfogó reformjavaslatokhoz adtunk véleményezést és kritikát. A vas- és fémipar új osztályozási rendjében magyar elgondolás kapott teret a folyamatos szállítóberendezések alosztályozásánál. Legujabban küldtük el szakvéleményünket a textilipar korlátozottan közös alosztásainak egymástól eltérő angol és német reformtáblázataira.

Végül meg kell emlékeznünk arról a nagy horderejű vállalkozásról is, amely kiküszöbölni vagy legalább enyhíteni kívánja az ETO elmaradottságát, különösen társadalomtudományi vonalon. Itt a Nyugat nem vett tudomást a szocialista elmélet és gyakorlat fejlődéséről, aminek következtében növekszik az eltérés a szocialista országok haladó és a kapitalista államok a multtal szakítani nehezen tudó rendszerezési elképzelései között. Lényeges magyar hozzájárulás a tizedes osztályozás nemzetközi fejlesztéséhez, hogy a mind a szocialista, mind a kapitalista államok által kívánatosnak tartott reformokhoz az elindítást az 1959. évi budapesti ETO-konferencia előkészítésével és megszervezésével magunkra vállaltuk. Az e tárgyban tartott további megbeszéléseken /Varsóban, Prágában, Wiesbadenben/ szintén volt magyar képviselő, s úgy gondoljuk, hogy a tárgyalások folytatásában is részt kell vennünk. Nem kibékíteni a szembenálló ideológiákat a feladat, hanem a fenti szükségleteket úgy kielégíteni, a tizedes osztályozás fejlődését úgy irányítani, hogy táblázatai a nemzetközi dokumentációban kielégítő munkaeszközként szolgáljanak.

dr.Veredy Gyula